

דפני ליסבונה

גונבת

ברחוב ביאליק חגגתי בר מצווה לגט שלהם. 13 שנים אחרי הגירושים, את אמי לא הצלחתי עדיין לגרד מתוכי, היא ברופק שכמעט קורע את העור ובלחות בקפל צווארי, אבל את הגט אני עונדת כמו תליון. בתמונה שאחרי הגירושים, מחוץ לרבנות, הם כמעט מאושרים. היא זקופה על המדרגה החמישית, בחולצה רוסית רקומה ועגילי זהב, אור לבן יוצא מפיה, בחיוך שאגנוב ממנה. הכל פתוח, בחוץ, חניכיים מבהיקים, שיניים גדולות, ועיניים כמו חרכי ירי. הוא עומד לירה, הידיים בכיסים (בפגישה הראשונה, כשטיפס במדרגות לאסוף אותה מהחדר ששכרה בגבעתיים, הוא עוד לא חצי שנה בארץ, מדבר עברית כבדה במבטא אנגלי, בקול רם מדי, בן יחיד להורים מכוגרים, לבש חולצה תכלת ומכנסי תכלת. הכיסים מלוכלכים, החביא שם את כפותיו הקטנות). הוא שותק ומחייך, עומד במרחק טוב, מטר ממנה, ומתחת לכל גבה ירח צר צוחק. בתמונות החתונה, עשר שנים קודם, שחור לבן (היא בחליפת צמר אפורה והינומה לבנה) שניהם מעווים את הפנים בחיוך. רצו חתונה צנועה, לה היו אלה הנישואים השניים, בראשונים ברחו מבית הוריה לאוניברסיטה באמריקה, ועכשיו חזרה, והוא בכלל לא האמין שתתחתן איתו (אחרי שסירבו, שאל שוב ושוב, ראה בזה בדיחה, כך אמר לעצמו, אני בדיחה). את כל ליל הכלולות בילה בשירותים, נרדם ומתעורר בבהלה על האסלה, משלשל את האוכל הברזילאי של החתונה הקטנה.

כמעט שלא נישאו. המשפט הראשון נורה מפיה כמו קליע, "הידיד האיטלקי שלי, המרקסיסט, פרנקו, חזר לישראל, בא אלי". לא ידעה אם שמע. הוא הושיט לה את שתי זרועותיו, לחבק, מכיסו הוציא עגיל בודד, כבד (של סבתו, גנב אותו מקופסת התכשיטים בבית הוריו) וביקש לענוד אותו לאוזנה. "את השני תקבלי כשתתחתני איתי." הוא לא שכח את הבטחתו, עוד לפני החופה, ענד לה את השני. את פרנקו לא ראו, ברח לגנואה.

בשנה הראשונה של הנישואים היו לה שמונה גברים. בסך הכל היו 39, מצאתי רשימה שלה בכתב יד, בלי כותרת, לילה אחד כשהלכה לסרט עם חברה וחיטטתי במגירות. הייתי בת 11, והידיים שלי הזיעו כשעברתי על השמות. הכרתי בודדים (את אבא, את רופא השיניים שלנו, וכמה חברים ישנים שלה), שמעתי על כמה, אבל רובם היו רק מלים

קטנות בעיפרון על נייר משובץ דק, בכתב ידה של אימי. כמו רשימת השמות בכיתה, בתחילת השנה, עוד לפני שהרפיסו אותה במזכירות. כמו מורה חדשה, ניסיתי לזכור את כל השמות, ברכי נעוצות בשטיח חדר השינה שלה, ליד המגירה הפתוחה. אבל שכחתי, כמעט את כולם (את התחת העולה והיורד של החבר ישראל, ביום שחזרתי מהצופים באמצע, בגלל הגשם, לא אשכח. בנעלי ספורט לבנות וכברות ממים, פלאץ-פלאץ' במעלה המדרגות, פלאץ-פלאץ' במסדרון לחדר של אימא, עד לדלת. עמדת שם כמעט חמש דקות, מול הדלת הפתוחה, לא נושמת. התחת של ישראל עלה וירד, אימא, כמו חיה, נהמה, והרגלים שלי אבן, שלוליות קטנות צמחו מסביב לנעליים הרטובות).

היא התפוצצה להם בריאות, זיון שלה היה כמו אבן שמרסקת את הפרצוף. אין יותר אף, אין עיניים, כל האיברים מעורבבים יחד, רטובים מדם, שכחו מי היו. לחי? סנטר? דייסה. בשנייה היתה מתפזרת למיליון נקודות שאין להדביקן, היא היתה ים, הורגת אותם, גונבת אותם גל אחרי גל, ואז בהצלפה אחת מפילה. הם היו מתרסקים בה, מתים בתוכה, נשכה אותם חזק, לא רק בשבילה (בשביל כולנו נשכה, לא ידעה למה). פעם הורידה למישהו תנוך, ובלעה אותו מיד. הכאב המציף עבר את סף צרחת העצבים. כשהתעוררו היתה הכרית שלו אדומה וסמיכה. הוא התלבש והלך, לא שאל אותה למה לא ירקה את האוזן. כשהגליד הגרם היתה משחקת בו בלשונה המחודדת, כמה התגעגע אל התנוך שהתבשל בבטנה.

"אני אלרגית לצבע מאכל צהוב, לחתולים, ולגברים שעושים סקס כאילו הם שוטפים ידיים," סיפרה לחבר רפאל באחת מארוחות הצהריים אצלנו. אנחנו ידענו למה היתה אלרגית. לילות רבים העירו אותנו מן השינה עיטושיה הרמים. אפילו בנו המפגר של החבר רפאל (הוא הביא אותו תמיד, אב מסור מאוד, ואמו של המפגר מתה כבר, לא יכלה לפרק לקטוז) התעורר לילה אחד מהעיטושים הרמים ומיהר אל אביו. רפאל לחש משהו באוזנו, והילד חזר אל המיטה שהכינה לו בסלון, המשיך את נענועיו, עד הבוקר. רפאל היה בן למשפחת יהלומנים שירדה מנכסיה, הצליח להשתלב כשותף קטן בתחנת דלק ליד בסיס צבאי גדול וברשת של אולמות להקרנת סרטים. שותפיו רימו אותו בחשבונות, אבל הוא לא אמר להם שום דבר. ידע שהם לא נפטרים ממנו בגלל בנו המפגר, חולה הצליאק, כמעט כמו אמו.

בן 17 היה כשהכרנו אותו, אביו ניסה ללמד אותו להתגלח אבל הוא רעד ונחתך. אחרי שכמעט איבד את אוזנו, השתכנע רפאל שעדיף זקן נעורים מדובלל. הגילוח היה כישלון גדול בשביל רפאל, כמה התגאה בילד, בעיקר אחרי שהשיגו את התעודה. ביום שקיבלו אותה בדואר הבטיח להסביר לנו, יום אחד, כמה קשה להוציא תעודת מפגר (המבחנים כמעט בלתי אפשריים, והתחרות גדולה). בגלל הבן המפגר היא זרקה אותו יום אחד מהבית. "מי שמנסה לאנוס צריך לחתוך לו, מפגר או לא מפגר, תעוף מפה

ותגיד תודה שלא קראתי למשטרה." הביט בשיניה, אמר לה "מעולם לא פגשתי אשה ישרה כמוך," והלך. את הזיונים איתה לא הצליח לשכוח. אחרי שגמרתי תיכון ראיתי פעם אחת באוטובוס את הבן. הוא היה שמן מאוד, למרות שהקפיד, על אף הפיגור, לא לגעת בלחם. סיפרתי לה שראיתי אותו, היא לא זכרה את הבן המפגר, את החבר רפאל זכרה, יהלומן מצליח מאוד, עשה המון עסקים, בלחישות, תמיד לחש (רק פעם אחת כמעט צעק באוזנה, לשכנע, אמר לה שהיא מתנה. היא האמינה לו, ידעה שהיא מתנה, אבל למי לתת לאהוב אותה לא ידעה).

את אחיה שנאה, לא סלחה לו שהפחיד אותה בילדותה. הוריה העדיפו אותו, הנער השעיר והחכם, סלחו לו על התעללויותיו הקטנות בה. היו לו מעט חברים, וגם עליהם שמר בשביל הוריו, שלא ידאגו לו. לכולם בז, לאביו שחלם להיות מורה לעברית, והיה למנהל השוק הסיטונאי בבאר שבע, לאמו הכנועה, ילדה אותו על שולחן האוכל בבית, פחדה לבקש מהשכנים שיחת טלפון לבית החולים. את חבל הטבור חתכה בסכין הבשר, ולבעלה לא הודיעה, גילה רק כשחזר הביתה מהשוק, הביא אפרסקים לאשתו וקיבל בן. היא נולדה פחות משנתיים אחר כך, בלילה, בבית חולים. ברחה מהרחם בתחילת השמיני, קטנה ובכיינית, קירחת (את שיער ילדותה, פלומת שערות אפרפרות, גידלה בגיל מאוחר יותר). אמה חזרה לעבודה מהר, השאירה אותה עם אחיה אצל מטפלת זולה, עיוורת. הוא רצה לגזור את קצות אצבעותיה הזעירות, השקופות, לשרוף את שיערה הבהיר, אבל התאפק. כשהיתה בת 15 איבדה את כתוליה לחייל. לא סיפרה לו שהוא הראשון, הוא לא ידע, ניסיון בקושי היה לו, והיא היתה קטנטנה כליכך. יותר לא דיברה איתו. אהבה את בן השכנים, שאולי, מבוגר ממנה בשנתיים. לא ידוע אם סיפרה לו את אהבתה. אחיה עזב לטכניון, עתודאי, והוריה לקחו אותה לוונצואלה במשלחת של הממשלה. אביה היה יועץ חקלאי, למשפחה בארץ אמר שהוא הנספח החקלאי. אימה למדה ספרדית מתוכניות הטלוויזיה וחלמה על חוף הים בתל אביב. את הבגרות היא לא גמרה, עזבה את בית הספר אחרי כמה חודשים (שנאה את ריחם של הבחורים הוונצואלים). לבאר שבע לא חזרה, אפילו לא ביקרה. אחת מחברותיה כתבה לה ששאולי חזר מהצבא, איבד רגל ויד בתאונת אימונים, סובל מהזיות, אביו מטפל בו.

היא פגשה את אבי אחרי גירושיה, בת 27 היתה ושנאה את כל הגברים (גם קודם שנאה, רק לא הבינה את זה). חזרה מאמריקה, השאירה שם את בעלה (לא התרגלה למלה 'בעלי', השתמשה בה רק בשיחות עם הוריה), לנהג המונית בשדה התעופה נתנה את כתובתו של המפקד שלה מהצבא, חשבה לקפוץ אליו, לומר שלום. שרטה את הדלת חלש, היה מאוחר ופחדה להעיר אותו. עדיין במדים, פתח לה, בדיוק חזר לדירה הקטנה מהבסיס. התגרש בינתיים, וגר עם המחליפה של המחליפה שלה, סמלת המבצעים נורית. ישבו שלושתם, אכלו את החביתות שטייגנה הסמלת, ואמי סיפרה להם

על הלימודים בארצות הברית. ידו של המפקד אחזה בכפה הלבנה של נורית מתחת לשולחן. בלילה ישנה על הספה שלהם (ספה ישנה שקיבל המפקד מסבתו ההונגרייה, כשעברה לבית חולים סיעודי. הנכדים האחרים קיבלו צ'קים יפים, אבל המפקד לא בילבל בין כסף לאהבה. שמח בספת סבתו, שיכנע את הסמלת לזרוק את הספה שקנו בשבילה ברחוב הרצל), ובבוקר נסעה לתל אביב.

את אבי הכירה במקרה, היה לו ריח של עוגיות אנגליות, הוא היה טוב אל הוריו הזקנים, ליטף את מצחה בכפותיו הקטנות, דיבר אליה לאט ובקול רם, כמו אל כל הנשים (מלבד אימו). אימא אהבה אותו ככל שהצליחה. את הברידות גירשה בקושי, באלפי נקודות אור זעירות. נסעה איתו לפריז, רצתה בת. הוא נתן לה תינוקת גדולה ושעירה, בדרך לבית החולים הפרטי עשה תאונה. ראה אותה רק אחרי הלידה הקשה, מטושטשת מסמים, עפעפיה רבוקים מרלקת עיניים חריפה. השתחררה רק אחרי שבועיים, בכיסא גלגלים, הורמוני הלידה הקרישו את דמה הסמיך. בגלל הטרומבוזה לא הרגישה את הרגל, והוא נשא אותה, לווייתן ענקי, ארבע קומות בבית הדירות הצרפתי שלהם, אל מיטתה. בין הכריות, לבושה בבגד תינוקות קטן ממידותיה (לא התכווננו לגובה כזה), שכבה תינוקת כהה. בלילות היו שתייהן שוככות פקוחות עין, והוא נחר, תמיד נחר (בצעירותו היה מצונן, בכגרותו שמן).

חודש ימים נשאר בבית, רחץ את אשתו, עיסה את רגלה, קרא לה מכתבים מצחיקים למערכת.

סיפר לה את נעוריו. עד סוף התיכון (בית-ספר לנערים מחוננים בצפון לונדון) היתה סבתו, ייקית עבה שלא דיברה אנגלית, מחכה לו מחוץ לשער ומלווה אותו הביתה. בדרך הארוכה ברגל (ארבעים דקות, מכנסיים קצרים גם בחורף), דיבר איתה גרמנית, שאל אותה על חייה. בלילות האסטמה הקשים, בהם לא נרדם, טיפח אוסף בולים. אביו היה טייס בחיל האוויר הבריטי, במלחמה הפציץ את בורמה, רצה שבנו יהיה גבר. בגיל 24 עלה לארץ לברו. מעולם לא סיפר לאף אחד את סיפוריו, לא ידע איר. והנה, סוף סוף הצליח. התינוקת לא בכתה, ערב אחד הלביש את אשתו והוריד אותה לארוחה במסעדה הסינית, בפינת הרחוב הקרובה. השאירו את חלון חדר השינה פתוח, שיצליחו לשמוע את גרגורי התינוקת, אם תבקש משהו.

כשהתרופה המיסה את הטרומבוזה, חזר הוא לעסק, ייבואייצוא של ציוד לרפואת שיניים (בעיקר כיסאות), והיא קמה מהמיטה, הילכה בדירה בעזרת מקל שהביא לה – למטבח, למקלחת, לסלון הקטנטן. את הילדה הכברה לא יכלה להוציא מהמיטה. היתה חולמת שהקטנה מתגלגלת מהמיטה לרצפה ובורחת. חמישה חודשים לא יצאה, ואז בוקר אחד, כשהיה במשרד החברה שהקים, חדר אחד כבר הושכר בגלל החובות, היא לבשה שמלה אדומה, שום דבר אחר לא עלה, עדיין היתה שמנה מאוד. החליטה לצאת

עוד בלילה הקודם, כשהוא שמע את מנגינת הניידת לתרומת דם ורץ למטה במדרגות. אהב את נשיכת המחט בווריד, את הדם הכהה המסתלסל בצינור הפלסטיק ואת עוגיות החמאה שנתנו לתורמים. היא קינאה בריצתו, הסתכלה בו דרך החלון (אחרי שנתיים שהסתכל בה דרך חלונות, הולכת וחוזרת).

כשחזר מהעבודה (על החובות שצבר בעסק הצרפתי הקטן לא סיפר לה, נתן לעצמו עוד חודשיים, אם לא יתאושש, יספר) הריח בה את בושם הידיד הקצב שלה, ריח קרם שקדים. בלילה ההוא נרדמה, הוא והילדה שכבו ערים, מבטו דבוק לתקרה, עיניה הצעירות עוד לא הבשילו כדי לראות את התקרה הגבוהה. היא תזדקק למשקפיים עבים. ככי אמצע הלילה של התינוקות לא חדר את פקקי האוזניים של אמה (נגד נחירותיו, אף פעם לא הצליחה לסבול את הנחירות). אבא המותש, בקושי הצליח לישון, התעורר לרגע מופתע, היא לא היתה תינוקות שבוכה. הוא העביר ליטוף חם בידו הקטנה, לייבש את פניה הרטובים מזעם תינוקות. ידע לישון בכל רעש, בנעוריו לקחו אותו הוריו לנסיעותיהם, למד לישון ברכבות, במטוסים, באוניות.

לארץ חזרו כשהילדה התחילה ללכת, הביאו איתם רצועה מיוחדת מתוצרת גרמניה, שלא תרוץ אל הכביש. סגר את המשרד בפריז, לקח את שני כיסאות רופא השיניים שנשארו במחסן. את החובות כיסה עבורו אביו בלי לומר מלה, הצליח להאמין בבנו. קנו בית גדול בהרצליה, ואימא רצתה לחזור לאוניברסיטה (בסופו של דבר למדה רק סמסטר אחד, לא יכלה עוד בגלל הילדה, הפקידו אותה אצל מטפלת פרסית). את העסק לא פתח מחדש, אשתו רצתה שיהיה שכיר (היה טוב בביצוע).

נישואיהם נכשלו. הוא לא הרשה לה לעזוב אותו. כשהיתה מתחננת, מייללת על חייה שנגמרו, היה מטביע אותה בחיבוקיו. כשיצאה, בירר לאן היא הולכת, היא לא שיקרה. פעם ניסה לנקום בה, זיין את הגננת של הילדה. בדרך הביתה מהגן עצר את הרנו הצהובה ליד שדה והקיא. את השאריות ניקה מאצבעותיו במגבת שהיתה באוטו (כשחזר לכביש כמעט ונקרע הצמיג. לא הכיר את המכונית, אשתו לא אהבה שנהג). כשמתה אמו, הסתלק, נסע לאנגליה כדי לקבור אותה, ולא חזר. שנים שמרה על אהבתה אליו בידיים קרות, כמו על להבה רועדת, ועכשיו לא ידעה איך לכבות.

הגיעו מכתבים מעורך הדין, הוא לא הסכים לדבר איתה. היא צילצלה אליו בלילה מאוחר, לירירת הוריו בלונדון. כששמע את קולה, ניתק (לא התקשרה שוב). את הכל לקח: הבית, הרנו, חשבון הבנק. את הילדה לא נתנה לו, את הגט לא היתה לה ברירה. הוא חזר לארץ כדי לספר לילדה (אמה לא העזה לומר לה, ידעה שאביה נסע ללונדון, לטפל בסבא), הופיע פתאום. לקח אותה מבית הספר, בלי רשות – ידע שאשתו תשתגע, ישנה כבר חודשים על כדורי שינה בגלל הכסף – נסע איתה לתל אביב, לבית הצייר ראובן רובין ברחוב ביאליק. קנה לה בקונדיטוריה פחזנית קצפת, הושיב אותה על שפת

הכביש, חיכה שתלעס, ואמר לה שהגישואים לא עלו יפה, שהם מתגרשים. היא אכלה את הפחזנית עד הסוף. הדמעות שפגעו במפית הדביקה שיקרו: זה הרגע המאושר בחייה.